

Előfizetési árak
 Évesre 8 kor., félévre 4 kor.,
 negyedévre 2 korona.
Egyes szám ára 16 fillér.
 Irányítói díj a postaköltségekért.
 A lap megfellelnek minden post-
 törtékön.
 Felelős szerkesztő:
BRANKOVICS GYÖRGY

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Deák u. 8.
 Havonta a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők.
 Keziratok vissza nem adódnak.
 Kiadóhivatal: István-utca 9.
 Havonta a lap anyagi részét illető közle-
 mények és előfizetési pénzek küldendők.
 Kiadótulajdonos:
FUCHS ANTAL

PESTMEGYE SZABADELVÜ KOZONSEGENEK HETILAPJA.

Az ipar jövője.

Összes közgazdasági bajainknak abban rejlik a kutforrása, az oka, az eredeti büne, hogy évtizedeken át nem ébredtünk annak a tudatára, miszerint az ipar és a mezőgazdaság tulajdonképpen a legszorosabb kapcsolatban állanak egymással, s az ipar erőteljes fejlesztése a mezőgazdaságnak legéletbevágóbb érdeke és viszont s így a két termelési ágának a képviselői a helyett, hogy a legbensőbb öszhangban szolgálták volna egymás kölcsönös érdekeit, ellentéteket fejlesztettek ki az ipar és a mezőgazdaság között annyira, hogy az ipar nem dolgozta föl a mezőgazdaság termékeit, a mezőgazdaság pedig mellőzte az ipartermelést, pedig a helyes politika nem lehet más, mint az, hogy a mezőgazdaság termékeit itthon kell feldolgozni, a nagy fogyasztást képező iparezikeket itthon kell gyártani s ezáltal nagyra kell növelni magában az országban azt a fogyasztást, melyre a mezőgazdaságnak szüksége van.

Már most az a kérdés, hogy ezen évtizedekre visszanyúló bűnös mulasztás után lehet-e még és képesek vagyunk-e még iparunkat fejleszteni? Lehet-e még az ipartermelésnek három fokozata közül, a házi ipar, a kis vagy kézműipar és a nagy vagy gyáripar közül a kisipart fenntartani és megmenteni?

Meggyőződés szerint — bár a kisipar sok ága, a technika fejlődésével párhuzamosan évről-évre szűkebb térre szorul — a kisipar legnagyobb részét még lehet, sőt kell is segíteni, csak hogy számolnunk kell a tényleges viszonyokkal és nem szabad magunkat illúziókban ringatni: a kisipar, a maga régi tipikus alakzatában nem lesz megmenthető, a kisiparnak át kell a haladó kor kívánalmái szerint alakulnia. A ki a kisipart régi alakjában akarja megtartani, az egy évszázadnak nagy haladásával akar megküzdeni: erre pedig ma már senki sem vállalkozhatik.

De nem is ez a lényeges, mert tulajdonképpen ma már *nem a kisipart*, mint termelési formát, *hanem a kisiparost*, mint termelési tényezőt kell megmenteni.

Ez pedig csak akként érhető el, csak akként lehetséges, ha kisiparosaink azon nagyrésze, mely tömegtermelési ezikeket készít: nagyban termelő vállalatok alakul át.

Ahol az önállóság biztosítható, ott természetesen meg kell tenni mindent annak megőrzésére. Amde legyünk őszinték, a tömegtermelésre utalt kisipar nagyrésztében az önállóságot megmenteni, bármily kívánatos legyen is annak megtartása, alig lehet.

Akkor, midőn a nagyipari termelés hazájában, az Északamerikai Egyesült Államokban, a nagy gyárak is mindin-

kább feladják önállóságukat, hogy hatalmas szervezetekké egyesülve s ezzel a termelést olcsóbbá téve, a kevésbé szervezett termeléssel annál könnyebben vehessék föl a versenyt: akkor a mi kisiparosaink függetlenségének a megóvása nagyrésztben olyan ábránd, amely valósággá már alig lehet.

És vajjon ilyen körülmények között mi ezészerűbb?

Tétlenül nézni, mint pusztulnak el az egyes kisipari ágak teljesen, mint csökkennek az önálló vállalatok évről-évre, avagy feladni az önállóságot ott, ahol már nem tartható meg és átterelni a kisiparos elemnek ezt a részét a nagy vállalatok, a szövetkezetek terére.

Csak egy iparágat említünk föl példa gyauánt.

Van Magyarországon 30.600 czipész- iparos, mindössze 27.827 segéddel s ezek között már 19.916 önálló iparos minden segédszemélyzet nélkül dolgozik.

Ha már most elgondoljuk és tudjuk, hogy ennek a 19.916 önálló iparosnak megélhetése bizony keserves s inkább a tengődés jellegével bír, azt kérdezzük, nem-e teszünk ezeknek nagy szolgálatot azzal, ha nagyban termelő vállalatok létesítésével biztosítjuk a megélhetésüket; nem-e szabadítjuk meg az illetően elhelyezéssel a jó kisiparost legnagyobb ellenségének, a kontár-kisiparosnak a versenytől?

TÁRCZA.

Egyensúly.

írá: Carmen Sylva.
 (Folyt. köv.)

Hogy kiábrándulásának csak önmaga az oka, az bizonyos. Miért nem őrizte meg továbbra is a függetlenségét? Mire is támaszkodjék, mikor a férfi, akit imádott és bánt, gyakran kevesebb szellemi erővel rendelkezik, mint maga a gyenge nő.

Hányszor nem sajnálja az ember, hogy egy gyenge pillanatban keservesen panaszkodott, de mi haszon, mikor a kimondott szót már visszazivni nem lehet. Ebből a szempontból a férfiak önértesebbek, mint a nők. A férfiakban meg van az érzés ahhoz, hogy a tűzhelyet tolakodó pillantások ellen megvédelmezzék, de meg van az elhatározás ahhoz is, hogy a világnak elmondják a családi élet felett tapasztalt kiábrándulásukat. A nő panaszkodik és ha a férfi, akivel élni nem tudott, elhagyja, kétségbeesik és gyakran dicsőíti a hűtlent.

De miért is gondolunk gyakrabban a halálra? Már annyi a türelmünk, hogy készek volnánk örökké abban a hitben élni, hogy a férfi, akit szeretünk, már holnap nem létezne s nem hallhatnók a hangját, nem nevezhetnők jóízűen apró esetlenségein és nem láthatnók megelégedettségét eláruló mosolyát, mikor is a legesekélyebb figyelemben részesítjük. A férfiak úgy vélik, hogy a távolléőt kell igazán imádni s talán azért viseltetnek ők oly mély tisztelettel anyáik iránt. A feleség is részesülne ebben a nagy tiszteletben, ha tartózkodóbb és titoktartóbb

volna s férjét barátjának nézné, nem pedig féltetlennek, aki szintén némelykor adhat, de némelykor kérhet is tőle jó tanácsot.

Természetes, hogy itt a testnek is van szerepe. De a nőnek hivatása, hogy a test szerepéből magasztos szentséget teremtsen. A nő elveszti tekintélyét, ha nem tud uralkodni magán minden körülmények között. A természet az igazi mély szeretetet okos és szép gyermekekkel szokta megajándékozni. Ezt mindenki tudja és mégis öntudatlanul szerencsétlen gyermekeknek ad életet! Miért? — Mert elfeledkezett az igazi szeretetről. A gyermekekre az ilyen szülők nem gondolnak, sőt azok megérkezését nem jó szemmel nézik. De hát minek lép házasságra valaki, ha nincs szüksége gyermekekre? Az ilyen jobban tenné, ha nőtlen vagy hajadon maradna...

A házasság után sok ember csak magára gondol, pedig ezzel nagy igazságtalanságot követ el az emberiség ellen, az emberek azért élnek, hogy az emberiségnek tökéletesebb lényeket nyújtsanak, akik tisztábbak, nemesebbek legyenek, mint maguk a szülők. Ha a házasságot szent áldozatnak nézzük, bizonyára messzebbre jutnók: boldogabbak lennének, mert ez egészen más kérdés. Igaz az is, hogy az ember tulajdonképpen azért él a földön, hogy boldog legyen. De mikor látjuk az emberek sorsát és az ártatlan állatok szenvedéseit, azt látjuk, hogy a boldogság igazán kétséges dolog és így földi hivatásunk is egészen más színben tűnik fel. A női nagy kérdés nem létezne, ha másképpen osztották volna be a házasságot.

De a férfiak szolgálókra, a nők pedig hősök után áhítoznak. A férfiakból nem lettek hősök; a nők nem bírták elviselni az olnyomatást, amely alatt tartani akarták a

férfiak. Az emberiség szolgálatában. Erre kellene gondolni az oltár előtt, a helyett, hogy a házasság a problematikus kölcsönös boldogságra gondoljanak. A mi sorsunk nincs a mi kezünkben: a boldogság tehát igen ritka, de önmagunkat is igen ritkán ismerjük, másokat még úgy se és nehéz feladat huszonnégy óra alatt meggyőződni, hogy tévedtünk. De ez a felfedezésünk is némelykor téves s csak idővel lesz és lehet állandó. A házasságban legyenek türelmesek a házasságok, amíg a szeretet kikristályosodott szívükben. Legyen ez a szeretet egy fiatal fenyő, amely lassan növekedik a türelm árnyékában oly nagyra, hogy már kiállhatja a vihart, a nap hevét egyaránt.

Sok házasság megbomlik a gondok miatt, de a legtöbb megtörés rugója az utálat. A legtöbb házasság egy semmiségen szenved hajótörést: az egyik házasság ezt a jelentéktelen dolgot elviselhetetlen csapásnak tekinti s kitér. Azt hiszi, hogy ezzel erényes dolgot művelt, mikor meglepetve látja, hogy tettét más társaságok elítélik.

Ilyenkor egészen idegenek vagyunk magunknak, egymásnyainknak, gondolatainknak és szokásainknak. Egyik házasság csak örömet látott, a másik a szenvedők ágya mellett nevelkedett és megsíratta a koporsóban nyugvó szeretteit. Ilyenek a házasságok: ilyen az élet! Az egyik eljön olyan helyről, ahol minden csekélységen nevetnek, mulatnak, a másik mindezek iránt nem bír érzéssel.

Egyik templomba szeret járni, a másik otthon ül, vagy erdőbe jár, ahol dolgozik. Ezeket a gyermekek nevelésének különbözősége szüli. Mindezeket azonban csak a kitartó küzdelem egyenlítheti ki. Türelmessel a legnehezebb problémákat is meg lehet oldani. Az emberiség érdekében!...

Ha ezek a nagyban termelő vállalatok a kisiparosok szövetkezetei révén megteremthetők: akkor a helyzet sokkal jobb. De ha nem lehet ez uton, meg kell tenni más uton is, a kisiparnak át kell a gyáripar szervévé alakulnia.

Uraim! Nem az az igazi barátja a kisiparosnak, a ki eltakarja előle a jövő képét, hanem az, a ki idejekorán feltárja azt előtte a maga valóságában és hozzásegíti a veszély lehető elhárításához, módot nyújt neki a két baj közül a kisebbik bajnak a felismeréséhez és megválaszthatásához.

E kisebbik baj pedig reá nézve a fokozatos áttérés a tömegtermelésre.

Ezen átalakulási prozesszus előmozdításának és általában a kisipar fejlesztésének következők az eszközei:

a gyakorlati irányu iparoktatás a jövő nemzedékek alapos kiképzésére;

gyakorlati tanfolyamok a mai mesterek és sedédek számára;

a tőnőzűgy kellő gondozása;

modern munkaeszközök elterjesztése és adományozása;

a termelés olcsóbbá és egyenletesebbé létele;

a hitelviszonyok javítása és e végből az egyesek tömörítése; végül pedig

oly közös műhelyekről való gondoskodás, hol egyrészt rendelkezésre álljon a lehető legolcsóbb motorikus erő, másrészt a szükséges munkagépek a kisiparos minden nagyobb befektetése nélkül és a rokon-iparágak egymással való kapcsolatba hozatalával.

Mіндеzen eszközökkel — az adott pénzügyi helyzet keretében — bőven él az állam iparfejlesztési tevékenysége.

Iparoktatásunk ma már mintaszerű.

A szövetkezeti ügy — Ujpestet kivéve — szintén a legszebb reményekre jogosít, amennyiben 7618 kisiparost sikerült az országban önálló ipari szövetkezetbe tömöríteni s ezek ma, a szövetkezeti alapon, a saját hozzájárulásukkal és az államsegélyével 4.592.887 K. tőke fölött rendelkeznek.

Ezenkívül körülbelül 15.000 inkább kisebb községekben lévő kisiparos veszt részt a gazdasági hitelszövetkezetekben s így nyer módot hiteligényeinek a könnyebb kielégítésére.

Ez a 7681 és 15.000 kisiparos ma már nyugodtabban, biztosabb alapokon dolgozhat és nagyobb megnyugvással tekinthet a jövő átalakulás elé.

A szövetkezés, a tömörülés a kisipar minden ágában indokolt, de leginkább indokolt az a ruházati és faiparokban.

Az utolsó 5 év alatt ugyanis:
kész új ruhákért . . . . . 31.683.362 K-t
bőrczipők és csizmakért 1 .758.020 K-t
kalapokért . . . . . 7.726.274 K-t

Összesen: 57.667.656 K-t.

Faárukért pedig nagyobbára butorokért 18.875.578 koronát fizettünk a külföldnek.

E kis iparágaknak a nyers anyagát leginkább mi szolgáltatjuk a külföldnek. Ezeknek tehát itt, hazánkban, természetszerű talajuk volna, nem is szólva arról, hogy a szabó, czipész, csizmadia, és kalapos iparág 176.765 embert foglalkoztat.

Ily tekintélyes fogyasztás és ennyi iparos fokozott tevékenységet igényel a jelzett irányban, és én hiszem is, hogy maguk a kisiparosok is reá fognak, jönni miszerint megmentésükre tényleg a nagyban termelő vállalatok szövetkezetei létesítése a legalmasabb mód.

A kisiparnak tömegtermelésre utalt része mellett áll a kisipari jellegében feltétlenül megtartható — műipar, mely természetesen más irányu fejlesztést igényel. Ott a tömegek, itt az egyének állanak előtérben. Ott a termelés, minősége mellett annak mennyisége, itt a termelő izlése és egyéni invenziója a döntő tényező; tudásának fokozása, izlésének nemesítése, kézügyességének fejlesztése és a látókörnek lehető kiterjesztése itt az eszközök.

A jövő kisiparosa: a műiparos lesz, míg a mai kisiparosok nagyobb része fokozatosan ugynevezett középiparossá fog fejlődni és a gyár és kisipar között állva, az ipari termelés fontos tényezőjévé fogja képezni.

Motorokkal és munkagépekkel fog dolgozni, de a gyár fogalmát nem fogja elérni, mert megrendelésre és közvetlenül a fogyasztónak, sőt raktárra is fog dolgozni, de még nem fog olyan nagy tömegeket gyártani mint a gyáripar s így tényleg a kettő között, a műiparosból lett kisiparos és a gyár között fog állani.

Ime ez a mai kisipar jövő képe.

A községi képviselőtestület közgyűlése.

— F. é. márczius hó 5-én. —

A községi képviselők szokatlan nagy számban jelentek meg a f. é. márczius hó 5-ki közgyűlésen, s midőn az elnöki széket Lindt János bírósági jegyző székelt, a jegyzői széket Raday Antal jegyző foglalta el, bizonyos ünnepi hangulat uralkodott a teremben, amelynek csakhamar meg is lettük a magyarázatát.

A közgyűlés megnyitása s a jegyzőkönyv-hitelesítők kijelölése után ugyanis az elnök bíró jelentette, hogy a napirend előtt egy önálló indítvány lesz tárgyalandó, amelyet Illek Vince, Mády Lajos, Wolfner Tivadar, dr. Kis Sándor, Diamantstein Lajos, dr. Seligmann Jenő és Ladányi Zsigmond képviselők nyújtottak be.

A nevezett képviselők pedig azt indítványozták, hogy Zsoldos János főjegyzőnek, abból az alkalomból, hogy immár 10 év óta vezeti a község ügyeit, az érdemei jegyzőkönyvbe iktattassanak s hogy a közgyűlés élethosszig tartó évi 1000 K személyes pótlékot szavazzon meg neki.

Az indítványt dr. Kis Sándor indokolta meg Zsoldos érdemeinek a kellő kidomborításával, hozzá csatlakoztak dr. Kálmán Ödön s dr. Seligmann Jenő, a közgyűlés pedig egyhangulag elfogadta.

Az indítvány elfogadása után egy három tagú küldöttség: Mády Lajos, dr. Seligmann Jenő s Winternitz Gyula hozták Zsoldos János főjegyzőt a közgyűlés termébe, ahol riadó éljenzés fogadta őt.

Zsoldos János, miután elnöklő bíró tudomására adta az önálló indítvány tartalmát s annak egyhangul elfogadását, meghatóttan köszönte meg a képviselőtestület elismerését:

„Tíz évvel ezelőtt — ugymond — ifjúi hévvel látott a munkához, s mindenkor megfelelt kötelességének, de ezt nem tekinti érdemnek, mert ő csak azt tette, mivel a község megbizta. Hűségesen, tisztességesen felelt meg a reá bizott feladatnak s igaz, szilárd meggyőződése vezette a község ügyeit mindenkor. A képviselőtestület mostani kitüntetésére arra kötelezi őt, hogy kötelességének még fokozottabb erővel igyekszik a jövőben eleget tenni s ezt ünnepélyesen meg is ígéri.”

Az éljenzés lecsillapulta után a közgyűlés napirendre tért, melynek folyamán a képviselőtestület tudomásul vette:

1. Az 1903. évi II. fokulag jóváhagyott költségvetés kihirdetését. 2. A községi választók névjegyzékének jogerőre emelkedését s a kerületek beosztását. 3. Dr. Sámuel Lázár ügyvéd jelentését a vízművek által elfoglalt Dunapart kártalanítása tárgyában. 4. Révfülöpi község jelentését, hogy a Simonics-árvák után a még hátralékos tartási díjat (280 K) 1904-ben fogja kifizetni. 5. A dr. Kis Sándor ügyvéd 1902. évi működéséről szóló jelentést. 6. A jóváhagyott esatorna-szabályrendelet meghirdetését. 7. Dr. Gyömörey Oszkár orvos oklevelének a bemutatását.

Határozatilag kimondotta a képviselőtestület, hogy:

1. A gyepmesteri telep tárgyában 30 nap múlva fog határozni. 2. A helybeli kir. járásbíró ablakai, csak a nyári nap hőségének leginkább kitett szobákban láttassanak el redőnyökkel. 3. Karikás Lajosné vendéglősné bérlete f. é. május hó 1-én megszűntnek tekintessék. 4. Az állanvasuti műhelytelep főbejárójába vezető 112 méter hosszú s 6 m. széles utca, burkolattal láttassék el. 5. Hogy Róka Györgyné, Kuhacsovic Arnold, Klopfer Lipót s Balogh Imrének tévesen felszámított közmunkaadója leírassék.

E pontnál Wolfner Tivadar képviselő arra figyelmeztette az előjáróságot s különösen az adóhivatal vezetőit, hogy a tévedésekből ne csináljanak rendszert, s ne zaklassák, hiábavaló kiadásokra ne kényszerítsék a közönséget.

A képviselőtestület továbbá 1. Az esküdtképes egyének összeírására Kárpáti József képviselőt küldte ki. 2. A közegészségügyi bizottságba: dr. Kálmán Ödönt és Hlavásek Istvánt választotta be. 3. Elfogadta Marton Gyula illetőségét, ellenben elutasította: Helmer Ferencz, Heiner Anna, Pleskatz Józsefné és Fischer Edvárd hasonló kérelmét. 4. Megengedte, hogy Neufeld Bódog községi pótdó-hátralékát 50 K havi részletekben fizethesse. 5. Megszavazott Unger Márton gyepmesternek az ügy végleges rendezéseig évi 240 K fizetést. 6. Megengedte a Szent-Gellért-utczának esatornával való elátását, amelyhez a községnek 1865 koronával kell járulnia. 7. Hevesi Vilmos adóügyi jegyző részére 300 K segélyt, Radics Dávid községi pénztáros részére szintén 300 K manó pénzt, Balkányi adóíztárnak pedig 250 K jutalmat szavazott meg.

Wolfner Tivadar képviselő a Hevesi Vilmos segélyét és a Radics Dávid manó pénzt megfelelően azon indokollással, hogy a közpénz nem magánpénz, a községpénztára nem részvénytársulat pénztára s hogy olyan községi tisztviselőnek, mint Hevesi, akinek működése nem mozog abban a keretben, mely dotációjának megfelelni s aki ellen három fegyelmi ügy is van folyamatban, a képviselőtestület segélyt nem szavazhat meg.

Ezzel a közgyűlés véget ért.

H I R E K.

— Az országgyűlési képviselő választók névjegyzékének 1904. évre leendő kiigazítása elrendeltetett, miről az érdekeltek a község előjárósága részéről azzal értesítettnek, hogy a névjegyzék kiigazítása folyó évi márczius hó 18-tól 31 ig terjedő időben d. e. 9—12 óra és délután 3—5 óra között fog a község házában (I. emeleti tanásterem) eszközöltetni. Az 1874. évi XXXIII. t.-cz.-ben foglalt rendelkezéshez képest felhivatnak az Ujpesten állandó lakással bíró, az adókönyvekben elő nem forduló választók és bejegyzett ezétagok, kik egyébként az idézett törvény alapján választói képességgel bírnak, miszerint a bizottság előtt a választói jegyzékbe való felvételük végett igazolványaikkal jelentkezni el ne mulasszák; de egyébként is a választói jogosultság igazolása végett az összeíró küldöttség előtt bármely honpolgár megjelenhet.

— **Leó ünnepély.** Az „Ujpesti Kath. Legényegylet” XIII. Leó pápa jubileuma alkalmából f. é. márczius hó 8-án Leó ünnepélyt rendezett, melyen igen szép és nagyszámú közönség vett részt. Az ünnepélyt a legényegyleti dalárda a *Himnusszal s Vayer József* hitoktató s egyleti m. elnök ünnepi beszéddel nyitotta meg. Az ünnepi megnyitó után a dalárda az „Isten dicsősége” című dalt énekelte el Beethowntól, mire dr. *Varrászeji Béla* felolvasást tartott XIII. Leó pápáról. Az érdekes felolvasás után a dalárda a „Hódolat és imádás” című dalt énekelte el. *Varga Ferencz* pedig a „Magyar egyházi szózat”-ot szavalta el. A szép ünnepély a „Pápai himnusz”-szal végződött.

— **Községünk legfiatalabb ügyvéde.** Dr. *Cserba Elemér* f. hó 11-én sikerrel letette az ügyvédi vizsgát s így községünknek ő a legfiatalabb ügyvéde. Sok szerenését kívánunk pályájához.

— **Arany menyegző.** Ujpest egy régi érdemes polgára üli meg f. é. márczius hó 15-én házasságának 50-ik évfordulóját, tehát aranylakodalmát. *Ehrenwald Simon* polgártársunk 1853. márczius hó 15-én kelt egybe *Ehrenwald Fannival* s házas életük e félszázad alatt a legboldogabb volt. Az ég szép családdal, derék munkás gyermekekkel áldotta meg őket s ma, amidőn az arany vőlegény 79 éves, az arany menyasszony pedig 70 éves, megelégedéssel tekintenek vissza multjukra s örömmel pihentetik szemüket gyermekeiken, unokáikon s kiterjedt rokonságukon. Miután az *Ehrenwald* család Ujpestnek szintén a legrégebb, ugynevezett alapító családjai közé tartozik s községünk fejlődésével szorosán össze van forrva: a történeti igazság kedvéért megjegyezzük itt, hogy a most is fennálló *Ehrenwald-féle* faulzetlet 1836-ban alapította *Ehrenwald Lipót*, aki Vág-Veeséről telepedett ide s atyja volt az 1824-ben ugyancsak Vág-Veesén született *Simon*nak. *Ehrenwald Simon* részt vett az 1848-49-ki szabadságharcban s mint honvédhadnagy küzdötte azt végig. A világsí fegyverletét után elfogatott, börtönre vetetett, ahonnan azonban sikerült megmenekülnie, s néhány évi bujdosás után élénk részt vett Ujpest társadalmi és községi életében. Számos éveken át elnöke volt az ujpesti izraelita hitközségnek s előjárója és esküdtje volt a községnek. Hazáját, vallását, községét és polgártársait teljes szívből szerette mindenkor. Élettársa, *Ehrenwald Fanni* szintén Vág-Veesén született 1833-ban s habár a családanyai köteleességek teljesítését tekintette mindenkor női hivatásának első feladatául, mindazonáltal élénk részt vett a jótékony terén is. Így a többek közt megalapítója és elnöke volt az „Ujpesti Izraelita Nőegylet”-nek, melynek céljait hathatósan igyekezett mind e mai napig előmozdítani. A munkában, tisztességben, szeretetben eltöltött fél-század emléke égi fényvel ragyogjon az ötven éves házasfelek szívében és lelkében, az Isten áldása pedig aranyozza be még hátralevő éveik ösvényét.

— **Érdekes kijelentés.** Lapunk szerkesztősége a következő sorok közzétételére kértetett föl:

Tek. szerkesztőség!

Gráner Adolf helybeli iparos f. hó 8-án, vasárnap délben saját fia által a következő levelet küldte hozzám:

„Főtiszt, dr. *Venetianer Lajos* főrabbi urnak. Az *Ellenzéki Ujság* mai számában egy cikk jelent meg*) az én aláírásommal. Kijelentem, hogy a megjelent cikk *szentelen személyeskedésre felhasznált elferdítése annak a cikknek, amelyet én az „Ellenzéki Ujság” felelős szerkesztőjének átadtam.* Én soha személyeskedni nem szoktam és most sem akartam. Cikkemben Főtisztelendő ur neve elő nem fordult és én

*) „Népköztartó körök szervezése.” czim alatt. Szerk.

egyesegyedül a magam álláspontját fejtettem ki, amelyet mi szocialisták, a papok és a hatóság a nép felvilágosítása ellen foglalunk. Megjegyzem, hogy a cikknek ez a része is *elferdítve* jelent meg. Ezt a „Közérdek” legközelebbi számában ki fogom jelenteni. Ujpest, 1903. márczius 8. Kiváló tisztelettel *Gráner Adolf.*”

Szükségesnek tartottam e levél közzétételét, minthogy úgy értesültem, hogy most senki sem akarja magára vállalni a cikk szerzőségét. Kitünő tisztelettel *Dr. Venetianer Lajos.*

— **Szabadság ünnepe.** Az „Ujpesti Köz-művelődési Kör” f. é. márczius hó 14-én este 8 órakor ünnepli meg a szabadság ünnepét: márczius 15-két. Ez alkalommal dr. *Csúday Jenő* egyetemi m. tanár, *Földes István* és az „Ujpesti Dalkör” működnek közre. Az ünnepélyre a kör elnöksége a tagokon kívül vendégeket is szívesen lát. — A „*Kossuth Lajos Nőegylet*” szintén fényesen meg fogja ünnepelni a szabadság ünnepét, még pedig márczius 14-én este 8 órakor a saját egyleti helyiségében (a Keil-féle kávéház), ahol ez alkalommal *Kossuth Lajosnak* a mellszobra is le fog leplezteni. Az ünnepi beszédeket *Mártonffy Imre* és *Tanács Dezső* fogják elmondani s azon kívül az Ujpesti iparos és kereskedő ifjak önművelődési körének a dalárdája is közreműködik. Az ujpesti „Függetlenségi Kör” f. hó 15-én s az „Ujpesti Műkedvelők Köre” szintén f. hó 15-én ünnepli meg a saját kör helyiségében. A műkedvelők körének ez alkalomra következő a műsora: Elnöki megnyitó, tartja *Heves Béla*. Talpra magyar, szavalja *Tihanyi Kálmán*. Márcziusi napok, *Parlagi Imre*. 1848 márczius 15. szavalja *Nei Béla*. Elnöki zárás, tartja *Gyulai Árpád* alelnök. — Az *ujpesti ev. ref. templomban* márczius 15-én délelőtt 10 órakor ünnepélyes s hazafias istentisztelet tartatik.

— **Az ujpesti Chevra-Kadisah** f. é. márczius hó 8-án tartotta tisztújító közgyűlését, amelyen közfelkiáltással megválasztott elnöknek: *Hádl József*, alelnöknek: *Klein Ignác*. Gabbainak: *Grünvald Kálmán*, *Rausnitz Mihály*, *Scheiber Salamon*. Sirkerti gabbainak: *Klein Bernát*. Pénztárosnak: *Ehrenwald László*. Ellenőrnek: *Klein József*. Képviselőnek: *Barta Mór*, *Deutsch Zsigmond*, *Deucht Ignác*, *Diamantstein Lajos*, *Friedmann Armin*, *Klein Armin*, *Lichtenstein Mór*, dr. *Lichtmann Henrik*, *Náthán József*, dr. *Führer Simon*, *Diamant Ignác*, *Grünbaum Lajos*, *Schön Bernát*, *Schönhauser Sámuel*.

— **Heves Bélát**, a népszínház volt jeles növendékét s az ujpesti fiatal művészgárda egyik tagját a miskolci színházhoz szerződették jellemszínésznek. Szerenese föl!

— **Mindenki tudja**, hogy a *Mautner* féle inpregnált takarmányrépamag a legnagyobb termést adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzelék és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. — Szóval a *Mautner-féle* magvak a legjobbak, készletei a legnagyobbak és árai igen olcsók.

— **Az ujpesti Maszkil el Dal működése.** A *Maszkil el Dal* egylet, melynek az a fő-célja, hogy a nyomort megszüntesse, s kamatmentes kölcsönök nyújtása által az a munkaképes és dolgozni akaró, de önhibáján kívül nyomorba jutott ember a maga boldogulásának alapjait egyéni erőinek a kifejtésével és érvényesítésével lerakja és így magának és családjának tisztességes megélhetést biztosíthasson. f. é. márczius hó 15-én tartja közgyűlését, melyen 14 havi működésről számolt be. E beszámolás örömteljes. Az egylet áldásos működésre tekintet vissza, amennyiben *kölcsön-segélyt* 29 kérvényezőnek nyújtott 1075 K erejéig; *alamizsna-segélyt* 132 kérvényezőnek nyújtott 1510 K 60 f. erejéig; *állandó havi segély* czimén 464 koronát utalványozott ki 7 egyénnek s így az egylet pénztára 3049 K 60 fillért fizetett ki különféle segélyekben. Az egylet 70 taggal bir. A tagsági díjakból 2827 K 60 f.; templomadakozás czimén 421 K 36 f.; s adományok czimén 416 K folyt be. A pénztár maradványa 475 K 20 f. takarékpénztárba helyezett tőkéje 67 K s így összes vagyona 542 K 30 f. Az emberiséget összetartó szeretet tartsa fenn s gyarapítsa jövőben is a kitünő egyletet.

— **Figyelmeztetés.** A budapestvidéki

villamoskocsi közlekedésének eddig, különösen a színházlátogató közönségre nézve az volt a nagy hátránya, hogy este a nyugati pályaudvartól csak 10 és 11 órakor indult egy-egy kocsi, úgy, hogy azoknak, kik néhány perczel 10 óra után érkeztek a nyugati pályaudvarhoz, ha rákospalotaiak voltak, várakozniok kellett 11 óráig, ha ujpestiek voltak, a közuti kocsival kijöhettek ugyan az ujpesti állomásra, de onnan gyalog kellett menniök hazáig. Ezt a hátrányt most akként szüntette meg az igazgatóság, hogy a Budapest-Vidéki villamosnak kocsijai márczius 1-től 10 és 11 óra között is közlekednek a nyugati pályaudvar és Rákospalota között, nevezetesen tíz óra után, 10 óra 20 perczkor és 10 óra 40 perczkor is indul egy-egy kocsi a nyugati pályaudvartól — Ujpesten át Rákospalotára.

— **Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság**-nak az 1902-ik évi zármélegét lapunk mai számának a hirdetési rovatában találják olvasóink. Ez alkalmat felhasználjuk annak a kijelentésére, hogy az „Első Magyar Általános Biztosító Társaság” hazai biztosító intézeteinknek nemesak legrégebb, hanem a legmegbízhatóbb alapon álló intézete is, amit eléggé igazol ama páratlanul álló eredmény, amely 4,040.374 K 37 f. tiszta nyereséget mutat fel a mult év jövedelmeként, s amely éppen olyan dicséretre válik az intézet igazgatóságának és vezetőségének, mint az a világos, mindenre részletesen kiterjeszkedő évi jelentés, amelyet az igazgatóság a *gróf Csekolics* elnöksége alatt tartott választmányi ülésen terjesztett elő, s melyet a f. é. márczius hó 14-én tartandó közgyűlésen fog előterjeszteni. E kitünő, nagy körültekintéssel és ezeltudatosan vezetett hazai biztosító intézetnek Ujpesten, a közbecsülésnek örvendő *Fornheim Zsigmond* ékszerész (Árpád-ut 29. sz.) a vezérképviselője, amire a biztosítási óhajtó közönség figyelmét annál is inkább felhívjuk, mert hiszen nekünk magyaroknak, első sorban hazai intézeteinket kötelességünk bizalmunkkal megajándékozni és támogatni.

— **Népgyűlés a katonai javaslatok ellen.** A f. évi márczius hó 8-ára hirdetett ujpesti népgyűlés, teljesen zavartalanul folyt le. Beszédeket tartottak a katonai javaslatok ellen *Dr. Fehér Márton*, *Mártonffy Imre Tessedes* István, *Kanovics Géza* és *Mauks János*. Végül pedig a következő határozati javaslatot fogadták el: *Határozat.* Ujpesten 1903. márczius hó 8-án pártkülönbség nélkül megtartott népgyűlés mély fájdalommal és elkeseredéssel fejezi ki a fölött, hogy Magyarország kormánya ahelyett, hogy kötelessége szerint a nép sorsának javítására igyekeznék, a már is teljesen elszegényedett országot még jobban meg akarja anyagilag rontani, kifejezi a népgyűlés azt a meggyőződését, hogy az idegen nyelvű, idegen szellemű katonaság nevelése nemzeti fejlődésünket nem elősegíti, hanem megbénítja. Különös fájdalommal látja a népgyűlés, hogy az országgyűlés többségéhez tartozó számos képviselő a választópolgároknak adott szavuk megmásmításával hajlandóknak mutatkoznak a nemzetrontó törvényjavaslatot megszavazni. Ilyen szomorú körülmények között egyetlen reményünket az ellenzék és különösen a 48-as párt lelkes ellentámaszába helyezük föltéve, hogy a multakhoz hasonló módon nem fog ez a parlamenti harc csufos leszereléssel végződni, — s azért a mai népgyűlés elhatározza, hogy ezuton köszöni meg a parlamenti ellenzék eddigi nemes küzdelmét: kéri ezen küzdelem ernyedetlen folytatására. Egyben elvárja az ellenzékétől, hogy hasonló erős küzdelmet fog indítani a nemzetgazdasági önállósága kivívása és a választói jog legszélesebb határokig leendő kiterjesztése érdekében. Ugyans csak föliratban kéri az országgyűlést i-hogy a jelenleg tárgyalás alatt levő katonai javaslatoknak a napirendről való levételével oly törvényt hozzon, melynek értelmében az önálló magyar hadsereg magyar nemzeti jellege kitüntetve legyen. Kéri egyuttal az országgyűlést a két évi katonai szolgálat törvénybe iktatására, a katonai büntetőtörvénykönyv megalkotására, a külön katonai büntetőbíró-ságok eltörlésére és oly törvény hozatalára, melyben a katonasághoz tartozó

személyek (legények és tisztek) eltiltásának attól, hogy szolgálaton kívül karodot, illetve oldalfegyvert viseljenek.

Ezen határozat egyúttal közöltetni fog a gödöllői választókerület országgy. képviselőjével, Wolfner Tivadarral ama kérelem kapcsán, hogy a választóknak adott szavához híven, a jelenlegi tárgyalás alatt levő katonai javaslatok ellen adja le szavazatát.

A határozatra — nem lévén a „Közérdek” politikai lap, — nem teszünk érdemleges megjegyzést s csak azt sajnáljuk, hogy a határozat „pártkülömbőség nélküli” népgyűlésről beszél, holott a népgyűlést csak függetlenségi pártiak hívták össze, a népgyűlésen csak függetlenségi és szociálista szónokok beszéltek, így tehát a népgyűlésen a határozat hozatalában és egyhangú elfogadásában éppen az a párt nem vett részt, amely a legtekintélyesebb Ujpesten: a szabadelvű párt.

Szerkesztői üzenetek.

K. Ö. urnak Helyben. Hogy a modern iskola nem nevel, nem művel, hanem csak tanít: annak élő példája az az ur, aki szép ismereteivel, de műveletlen durva lelkével s tapintatlanságával mindenkit megmar s meg fogja még az édesanyját is marni, aki az emlőin táplálta. Kár volna véle foglalkozni. Be kell várni azt az időt, amidőn nem lévén már kít megmarni, önmagát fogja össze-vissza harapni.

Pályázat.

Az „Ujpesti Közművelődési Kör” tulajdonát képező és **Ujpesten, Arpád-ut 58. sz.** alatt fekvő épület **kávéházi helyisége** a hozzátartozó mellékhelyiségekkel és a kör helyiségeiben való kiszolgálással együtt **bérbeadandó.**

A bérleti feltételek megtudhatók naponta d. u. 4 és 6 óra között a kör elnökénél (Ujpest, Gyár-uteza 11. sz.) vagy ugyanazon idő alatt a kör helyiségében a háznagnynál.

Ujpest, 1903. évi márczius hó.

Guth Pál titkár. **Dr. Führer Simon** elnök.
(Telefon-szám 27-34.)

Első Magyar Általános Biztosító Társaság.

A társaság igazgatósága e hónap 6-án terjesztette a gróf Csekonics Endre ó excellenciája elnöklete alatt megtartott választmányi ülés elé az 1902. üzletév mérlegét, mely az összes üzletágakra vonatkozólag összesen **4,040.374.37 korona tiszta nyereséget** mutat ki. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság egyértelmű indítványa alapján elhatározta a választmányi ülés, hogy ez évi **márczius 14-ére egybehívott közgyűlésnek** minden egész részvény után **400 korona osztalék** kifizetését fogja javasolni.

Ami az elért tiszta nyereséget illeti, az a legnagyobb, melyet a társaság fennállása óta felmutathat s első és legrégebb hazai biztosító intézetünk ezeltudatos vezetésének bizonyossága. A társaság a tiszta nyereség nagy részét biztosítéki alapjainak és tartalékainak gyarapítására fordítja, minek következtében az elemi ágazat díjtartaléka 4,520.000 koronáról 5,165.000 koronára, a külön tartalék 568.588.14 K.-ról 1,731.799.93 koronára a múlt évben 960.706.55 koronával megalapított árfolyamkül mbözei tartalék pedig 3,913.140.27 koronára emelkedik. Az életbiztosítási üzletágban különösen eredménydus tevékenységet fejtett ki a társaság úgy, hogy a túlnyomó részben a belföldön elért új szerzemény összege 57,317.558.12 koronára rug az 1901. évi 44,463.636.10 koronával szemben. Az életbiztosítási üzletállomány a halálozások és lejárt tőkék címén kifizetett összegek és a törlések leszámítása után 274,422.041.36 koronáról 293,922.310.91 koronára emelkedett. Ezen biztosított összeg fedezésére a társaság 80,615.611 korona 9 fillér összeget képviselő igen tekintélyes tartalékkal rendelkezik (az előző évi 76,690.999.64 koronával szemben). A társaság biztosítéki alapjai, melyek 1901-ben 97,305.098.36 korona összeget képviseltek 1902. évi december hó 31-én 103,425.551.29 koronára rugtak, melyek a következő értékekben voltak elhelyezve: Betétek takarékpénztáraknál 3,797.830.51 korona. Záloglevelek 62,755.450.21 korona. Magyar jaradékok 10,597.260 korona. Allamilaggarantált vasuti kötvények 9,487.446.32 korona. Olasz jaradékok és egyéb értékpapírok 2,717.050.23 korona. Tárzában levő váltók 935 ezer 193.29 korona. Jelzálog-kölcsönök 1,508.215 korona 17 fill. Életbiztosítási

tási kötvényekreadott kölcsönök 8,967.105.56 korona. A társaság házai 2,660.000 korona. Összesen 103,425.551.29 korona.

274. végrh. sz. 1903.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött bír. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy az ujpesti kir. járásbírósnak 1903. évi V. 365. sz. végzése folytán **dr. Varga Károly** ügyvéd által képviselt **Ujpesti Takarékpénztár** felperes részére **Sánthó Elemér és tarse** alperes ellen 73 kor. 8 fill. követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperesektől lefoglalt és 838 kor. becsült ingóságokra az ujpesti kir. járásbírósnak V. fenti sz. végzésével a további eljárás elrendeltétvén, annak az alap és felülfoglaltatók követelése erejéig is, a menynyiben azok kielégítési jogot nyertek volna **Ujpesten, megkezdve Hajnal-u. 4. sz. a. Sánthó Elemér lakásán s folytatva Gurányi István Deak-u. 16. sz. alatt lakásán** leendő megtartása határidőül 1903. évi márczius hó 12. napján délelőtt 12 óra kitűzetik, a mikor a bíróság lefoglalt butorok stb. s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Felhívatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a menynyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és az a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldöttnél írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

Kelt Ujpesten, 1903. évi február hó 24. napján.

Polgár

kir. bírósági végrehajtó.

Arpád-ut 4. sz. házban

üzlethelyiségek lakással s még kisebb-nagyobb lakások azonnal is kiadók.

Fuchs Antal és József

kő- és könyvnyomdája

Ujpest, István-uteza 9. sz.

Ajánlkoznak a könyvnyomdai szakba vágó munkák szabatos, gyors és pontos elkészítésére a legjutányosabb árak mellett.

Elvállalnak hírlapok és művek minden nyelvben, körlevelek, táblázatok, esketési, gyűlési és egyéb meghívók, gyászjelentések, községi, ügyvédi és minden más hivatalbeli, kereskedelmi és egyetbeli nyomtatványok, szállítólevelek, falragaszok, vonalzott üzleti könyvek, folyóiratok stb. stb. a legmérsékeltebb árakon való elkészítését.